

Longitudinal çalışmalar

- **Belirli bir zaman periyodunda** devam eden ve incelenen popülasyonda periyodik gözlemlere dayanan araştırma tipidir.
- Hastalıkların **insidensi** de saptanır.
- **Geçmişteki** bir zaman aralığında yapılmış sürekli gözlemlere veya kayıtlara dayanıyorsa **retrospektif çalışma**
- **Gelecekteki** bir zaman periyodunda yapılmak üzere planlanmışsa veya halen mevcut bir problemin sürekli gözlemine dayanıyorsa **prospektif çalışma** adını alır.
- 1) Vaka-kontrol çalışması
- 2) Kohort çalışma olmak üzere 2'ye ayrılırlar.

1) Vaka-kontrol çalışma

- Vaka-kontrol çalışmalarında, **çalışma grupları** oluşturulur. «vaka grubu ve kontrol grubu»
- Hasta ve hasta olmayan (sağlıklı) hayvanlar şeklinde bölünür.
- Hipotez edilen **risk faktörünün varlığı veya sıklığı bu gruplarda** araştırılır.
- Bu faktörlerin hastalık oluşumu üzerindeki etkileri belirlenir.

Örn: Bir inek popülasyonunda mastitisi incelemek için

Mastitisli inekler X Sağlıklı inekler olmak üzere iki çalışma grubu oluşturulur.

Mastitis oluşumuna risk faktörlerinin etkisi araştırılır.

- ✓ Süt verimi, Sağım yöntemi, Irk, Antibiyotik tedavi

1) Vaka-kontrol çalışma

- Vaka-kontrol çalışması **hastalığın bulunma ve bulunmama durumuna** göre hayvanları gruplandığı ve olası hastalık nedenlerini kayıtlardan geçmişe dönük olarak değerlendirebildiği için **retrospektif çalışma** olarak da tanımlanabilir.
- Bu tip çalışmalar, çalışma sırasında ortaya çıkan yeni vakalar ile veya hasta olduğu bilinen hayvanlarda yürütülebildiğinden **insidens veya prevalans** belirlenebilir.

Vaka ve Kontrol Grubunda Risk Faktörü İncelenir

A : Vaka grubunda etkene maruz kalan bireyler B : Vaka grubunda etkene maruz kalmayan bireyler

C : Kontrol grubunda etkene maruz kalan bireyler D : Kontrol grubunda etkene maruz kalmayan bireyler

* Tahmini relatif risk : $(A/B) / (C/D) = (A*D) / (B*C)$

Tahmini relatif risk 1'den büyükse hastalık ile etken arasında bir ilişki bulunmaktadır.

Tahmini relatif risk 1'den yükseldikçe hastalık ile etken arasındaki ilişkinin gücü yükselmektedir.

Örnek

	Vaka grubu (AC hastaları)	Kontrol grubu (Sağlıklı bireyler)	Toplam
Sigara kullanan	A (400 birey)	C (300 birey)	A+C (700 birey)
Sigara kullanmayan	B (200 birey)	D (900 birey)	B+D (1100 birey)
Toplam	A+B (600 birey)	C+D (1200 birey)	A+B+C+D (1800 birey)

Vaka grubunda sigara içenlerin oranı : $A / (A+B) = 400/600 = 0.66 = \% 66$

Kontrol grubunda sigara içenlerin oranı : $C / (C+D) = 300/1200 = 0.25 = \% 25$

Tahmini relatif risk: $(A/B) / (C/D) = (A*D) / (B*C) = 400*900 / 200*300 = 6$

Araştırma sonuçlarına göre Tahmini relatif risk 1'den büyük olduğu için Akciğer kanseri oluşumunda sigara'nın rolü olduğu aşikardır.

“Geçmişinde sigara içenlerde Akciğer kanseri oluşumu geçmişinde sigara içmeyen bireylere göre 6 kat daha fazla oluşmaktadır”.

Örnek

- PUI (primary uterine inertia) (idrar tutamama)
- İdrar tutan hayvanlar (kontrol) ve idrar tutamayan hayvanlar (vaka) oü gruplar oluşturulur.
- Bu hayvanlar arasında seksüel durumu (kısırlaştırılmış veya kısır değil) risk faktörü olarak araştırılır.
- Hasta hayvan ve hasta olmayan hayvan sayısı önceden bilinmektedir.

2) Kohort çalışma

- Hipotez edilen risk faktörüne maruz kalmış ve kalmamış hayvanlar oü çalışma grupları oluşturulur.
- Hayvanlar belirli bir süre gözlemlenir.
- Çalışma gruplarında hastalık görülme sıklığı araştırılır.
- Bu iki grupta hastalığın gelişimi kayıt edilerek araştırılır.
- Vaka-kontrol çalışmasının aksine, hastalık gruplarında etkene maruz kalma sıklığı değil, **etkene maruz kalan gruplardaki hastalık sıklığı** incelenir.
- Kohort kelime anlamı olarak “**Belli bir özellik açısından benzer olan bireylerden oluşan grup**” olarak tanımlanmaktadır.